

Voortgangsrapportage 8 PMR

Project Mainportontwikkeling Rotterdam
1 januari 2010 - 30 juni 2010

Datum	29 september 2010
Status	Definitieve versie

Voortgangsrapportage 8 PMR

Project Mainportontwikkeling Rotterdam
1 januari 2010 - 30 juni 2010

Datum 29 september 2010
Status Definitieve versie

Verslagperiode 1 januari 2010 - 30 juni 2010

Colofon

Uitgegeven door	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Informatie	DG Luchtvaart en Maritieme Zaken / Zeehavens
Telefoon	070-3511492
Fax	070-3511478
Uitgevoerd door	
Opmaak	
Datum	29 september 2010
Status	Definitieve versie
Versienummer	d70292

Inhoud

1	Inleiding 7
1.1	Achtste Voortgangsrapportage 7
1.2	Samenvatting 7
1.3	Essentialia PMR 10
1.3.1	Project Mainportontwikkeling Rotterdam 10
1.3.2	Sturingsfilosofie van het Rijk 11
2	Stand van zaken deelprojecten 14
2.1	Deelproject Landaanwinning (inclusief natuurcompensatie) 14
2.1.1	Algemeen 14
2.1.2	Uitvoering aanleg Maasvlakte 2 14
2.1.3	Natuurcompensatie Maasvlakte 2 15
2.1.4	Luchtkwaliteit 17
2.1.5	Borgen van samenhang en reduceren van complexiteit vervolgpcedures 19
2.1.6	Nadeelcompensatie 19
2.1.7	Stimuleringsregeling 19
2.2	Deelproject 750 hectare natuur- en recreatiegebied 20
2.2.1	Landschapspark Buytenland op Midden-IJsselmonde (600 ha) 20
2.2.2	Schiezone (50 ha) 22
2.2.3	Vlinderstrik: Schiebroekse en Zuidpolder (100 ha) 22
2.2.4	Groene verbinding 23
2.2.5	Overige ontwikkelingen 23
2.3	Deelproject Bestaand Rotterdams Gebied 23
2.3.1	De leefbaarheidsprojecten 23
2.3.2	Overige ontwikkelingen 25
3	Stand van zaken deelprojectoverstijgende onderwerpen 27
3.1	Borging samenhang van de PKB-doelen: nu en in de toekomst 27
3.2	Tafel van Borging 27
3.3	Maatschappelijk Overleg en Bestuurlijk Overleg Voordelta 28
3.4	Monitorings- en Evaluatieprogramma's 28
3.5	AMvB Ruimte 29
4	Projectbeheersing 31
4.1	Planning 31
4.2	Scope 33
4.3	Financiën 33
4.3.1	Projectbudget 33
4.3.2	Mutatieoverzicht Rijksbudget 35
4.3.3	Ontwikkeling post Onvoorzien 36
4.3.4	Aangegane verplichtingen 36
4.3.5	Kasritme 37
4.3.6	Ontvangsten 38
4.4	Rijksrisico's 39
4.4.1	Het risicomanagement 39
4.4.2	De belangrijkste risico's 39
4.5	Borging van de afspraken en kwaliteit 40

Bijlage **Lijst van documenten 42**

Bijlage **Afkortingenlijst 44**

1 Inleiding

1.1 Achtste Voortgangsrapportage

Project Mainportontwikkeling Rotterdam (PMR) valt onder de Regeling grote projecten van de Tweede Kamer. Door middel van halfjaarlijkse voortgangsrapportages informeert de minister van Verkeer en Waterstaat, mede namens de ministers van VROM, EZ, Financiën en LNV, de Tweede Kamer over de voortgang van de deelprojecten van PMR en hun samenhang.

De voorliggende achtste Voortgangsrapportage (VGR 8) beschrijft de voortgang over de periode 1 januari 2010 tot en met 30 juni 2010. Voor een actueel beeld zijn relevante ontwikkelingen in de periode na 30 juni 2010 opgenomen in de begeleidende brief bij deze rapportage.

De verantwoordelijkheden voor de uitvoering van PMR zijn afgebakend en vastgelegd in de Bestuursovereenkomst van juni 2004 en de Uitwerkingsovereenkomsten van september 2005. De voortgang en de uitvoering van de verschillende deelprojecten zijn de verantwoordelijkheid van het Havenbedrijf Rotterdam N.V., de provincie Zuid-Holland en de gemeente Rotterdam, met uitzondering van de natuurcompensatie waar het Rijk zelf verantwoordelijk voor is. De rapportages van het Havenbedrijf Rotterdam N.V., de provincie Zuid-Holland en de gemeente Rotterdam worden afgestemd met en beoordeeld door tussenkomst van de meest betrokken departementen: VenW voor de landaanwinning en natuurcompensatie, VROM voor Bestaand Rotterdams Gebied (BRG) en LNV voor 750 ha natuur- en recreatiegebied. De rapportages zijn als bijlagen bij de achtste Voortgangsrapportage gevoegd. Mede op basis van de rapportages van de deelprojecten rapporteert het Rijk over zijn eigen verantwoordelijkheden.

Het Rijk is sinds mei 2007 aandeelhouder in het Havenbedrijf Rotterdam N.V. Het ministerie van Financiën informeert de Tweede Kamer hierover in de eigenstandige voortgangsrapportage over de staatsdeelnemingen.

1.2 Samenvatting

De uitvoering van de aanleg van de landaanwinning verliep in de rapportageperiode volgens het Havenbedrijf Rotterdam nog steeds conform de planning. Op de peildatum (30 juni 2010) was meer dan de helft van het benodigde zand voor de aanleg eerste fase van Maasvlakte 2 aangebracht en waren de werkzaamheden voor de buitencontour ver gevorderd. Er heeft met instemming van het Rijk een optimalisatie van het ontwerp van de harde zeewering plaatsgevonden. De werkzaamheden voor de kademuuren van Rotterdam World Gateway (RWG) en APM Terminals (APMT) zijn inmiddels gestart. In de verslagperiode is gewerkt aan een aantal infrastructurele projecten op Maasvlakte 2 en zijn voorbereidende werkzaamheden voor het spoor- en wegenwerk uitgevoerd ten behoeve van de aansluiting van Maasvlakte 1 en 2. Alle besluiten die nodig zijn voor de aanleg van Maasvlakte 2 zijn onherroepelijk.

De natuurcompensatie is nagenoeg afgerond en ontwikkelt zich daarmee conform planning. Op 21 juli 2010 zijn de toegangsbeperkingsbesluiten onherroepelijk geworden doordat de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State het beroep ongegrond heeft verklaard. Hiermee zijn alle besluiten voor de natuurcompensatie onherroepelijk.

In de zesde voortgangsrapportage is gemeld dat op 28 mei 2009 de uitvoering van de duincompensatie is opgeleverd en het gebied is afgesloten voor het publiek om de natuur zich te kunnen laten ontwikkelen. Dit proces van instuiven wordt gevolgd middels monitoring; het Monitoring- & Evaluatieprogramma (MEP) voor de duincompensatie is in de verslagperiode aanbesteed en gegund. Vlakbij de duincompensatie zijn strandhuisjes geplaatst. Alhoewel deze buiten het gebied van de duincompensatie staan, zou het mogelijk kunnen zijn dat de aanwezigheid van deze strandhuisjes invloed heeft op het uiteindelijk te bereiken habitattypen binnen de duincompensatie. Dit wordt nog onderzocht.

In het Bestemmingsplan Maasvlakte 2 is een aantal maatregelen op het gebied van luchtkwaliteit opgenomen. Om te verzekeren dat de maatregelen daadwerkelijk en tijdig worden genomen is de Overeenkomst luchtkwaliteit Maasvlakte 2 gesloten. Sinds 1 maart 2010 is de nieuwe havenbeheersverordening van kracht waarin een verbod is opgenomen voor schepen die niet zijn voorzien van emissiearme motoren om na 1 januari 2025 de haven aan te doen. In de verslagperiode is Agentschap NL een onderzoek gestart naar verbetervoorstellen dan wel alternatieven voor de VERS-regeling. Met betrekking tot de snelheidsreductie binnenvaart heeft het Havenbedrijf een verkeersbesluit voorbereid om de maximumsnelheid voor de binnenvaart op enkele trajecten in het Rijnmondgebied te beperken. Op 27 juli 2010 is dit verkeersbesluit gepubliceerd.

Op 9 maart 2010 heeft het College van B&W van gemeente Rotterdam de verkeersbesluiten ten behoeve van de milieuzones voor vrachtwagens genomen. Er zijn twee beroepen tegen de besluiten ingediend. Inhoudelijke behandeling van deze beroepen vindt naar verwachting plaats in het laatste kwartaal van 2010.

In de verslagperiode is gewerkt aan het verder vormgeven en optimaliseren van de invulling van de zogenaamde 'back-office' die de afhandeling van schadeverzoeken zal organiseren en coördineren. Op dit moment zijn er twee schadeverzoeken in behandeling.

De provincies Zeeland en Zuid-Holland hebben in de zomer van 2008 ieder een 'Tijdelijke Verordening Stimulering Voordelta' voor de sector recreatie en toerisme vastgesteld. De provincie Zeeland heeft in de verslagperiode haar budget uitgeput.

Ten aanzien van de drie miljoen euro stimuleringsgelden voor de visserijsector was in de vorige verslagperiode de regeling voor de provincie Zeeland al vastgesteld; de provincie Zuid-Holland heeft in de verslagperiode de regeling verder uitgewerkt en ook vastgesteld. Vanaf 1 juli 2010 kunnen projectaanvragen worden ingediend.

In de verslagperiode heeft de gemeente Albrandswaard het bestemmingsplan Buytenland vastgesteld en heeft de Provincie Zuid-Holland gewerkt aan een inpassingsplan. Op 26 april 2010 heeft de gemeenteraad Albrandswaard unaniem het bestemmingsplan Buytenland met uitwerkingsplicht (150 ha) vastgesteld. Daarbij heeft ook een naamswijziging van het gebied plaatsgevonden:

Landschapspark Buytenland heet nu Het Buitenland van Rhoon. Na vaststelling van het bestemmingsplan hebben gemeente Albrandswaard en provincie Zuid-Holland bestuurlijk afspraken gemaakt over de verdere aanpak ten aanzien van de uitwerkingsplicht. Vanaf juli 2010 is onder leiding van een onafhankelijk voorzitter (de heer Heijkoop) gestart met het opstellen van een advies dat de basis zal worden van het door de gemeente op te stellen Uitwerkingsplan. De planning van provincie en gemeente is erop gericht dat vaststelling van het Uitwerkingsplan uiterlijk 18 februari 2011 plaatsvindt. Indien deze planning wordt gehaald is het in procedure brengen van een provinciaal inpassingsplan volgens de provincie Zuid-Holland niet aan de orde.

Het bestemmingsplan Schiezone is op 18 februari 2010 door de gemeenteraad van Rotterdam vastgesteld. Daarna is de beroepsprocedure van start gegaan; er zijn vier beroepsschriften ingediend.

Voor het bestemmingsplan Vlinderstrik is in de verslagperiode een vertraging van ongeveer zes maanden opgetreden ten opzichte van de planning in voortgangsrapportage 7; de planning voor vaststelling van het bestemmingsplan Vlinderstrik gaat nu uit van het derde kwartaal 2010. De reden van de vertraging is dat gemeente Rotterdam een fauna-effectonderzoek laat uitvoeren naar de vogelaantrekkende werking van het gebied en de mogelijk consequenties daarvan voor de luchtvaartveiligheid van Rotterdam The Hague Airport.

In juni 2010 is het definitieve ontwerp van de Groene Verbinding vastgesteld; dit betekent een vertraging van drie maanden ten opzichte van de planning zoals deze in de zevende voortgangsrapportage gemeld werd.

Het deelproject 750 ontwikkelt zich volgens de provincie Zuid-Holland binnen de in de Uitwerkingsovereenkomst 750 en de in het Uitvoeringsprogramma 750 ha opgenomen planning en afspraken.

Het BRG-programma bestaat uit vijf projecten en vijf deelprogramma's. Het merendeel van de projecten en deelprogramma's kent een voorspoedige ontwikkeling. Voor het deelproject Warmtebedrijf is in de verslagperiode een NV opgericht waar de gemeente en E.ON beide voor 50% deelnemen. Op 1 juli 2010 is het Exploitatiebedrijf opgericht en zijn de exploitatieovereenkomsten overgedragen aan het Exploitatiebedrijf. Het eerder gemelde tekort voor Landtong Rozenburg is als gevolg van meevallers terug gebracht naar circa 0,4 miljoen euro. Voor Stadspark Duinvallei heeft Hoek van Holland een vervangend projectvoorstel ingediend dat nog in beraad is.

Voor het deelprogramma Kennis Centrum Geluid is in de verslagperiode gewerkt aan de voorbereiding en uitvoering van een aantal projecten. Voor het deelprogramma Stille Wegdekken en Rivierparken is ten opzichte van de voorgaande voortgangsrapportage geen significante voortgang te melden. Voor het deelprogramma Geluidsschermen is het geluidsonderzoek voor het project Geluidscherm Gordelweg afgerond.

Binnen het deelprogramma Gebiedsgerichte Benadering is voor het project herinrichting gemeentelijk duinterrein in Westvoorne een inrichtingsplan opgesteld. Voor Hoogvliet-Ruigeplaatsbos is in april een uitvoeringsstrategie en –planning opgesteld.

De uitvoerende partijen hebben geen scopewijzigingen gemeld.

Ten aanzien van de rijksrisico's is het risico 'tijdige natuurcompensatie' afgevoerd omdat alle besluiten voor de landaanwinning en natuurcompensatie onherroepelijk zijn en de uitvoering van de aanleg van de duincompensatie is afgerond.

1.3 Essentialia PMR

Deze paragraaf beschrijft de belangrijkste algemene kenmerken van PMR. Belangrijk kenmerk van PMR is het bijdragemodel als sturingsfilosofie. Dit werkt tevens door in de manier waarop de Voortgangsrapportage is opgesteld. Een uitvoerige beschrijving van de verantwoordelijkheden van het Rijk en de sturingsfilosofie is opgenomen in de Basisrapportage PMR (september 2006).

1.3.1 *Project Mainportontwikkeling Rotterdam*

De versterking van de Mainport Rotterdam levert een belangrijke bijdrage aan het Europese beleid voor het Trans-Europees Netwerk transport en dient een nationaal en regionaal economisch belang op de lange termijn. Deze versterking vindt vooral plaats door uitbreiding met ten hoogste 1000 ha netto uitgeefbaar haventerrein, op een nieuwe landaanwinning.

Naast de ruimtebehoefte voor nieuwe havens en industrie, vraagt ook de kwaliteit van de leefomgeving rond de haven nadrukkelijk om aandacht. In de regio Rijnmond zijn de gevolgen van een intensief benut haven- en industriegebied merkbaar, met name voor milieuonderwerpen als luchtkwaliteit, geluid en externe veiligheid en in een tekort aan ruimte voor natuur- en openluchtrecreatie.

Eind 2006 hebben achtereenvolgens de Tweede en Eerste Kamer ingestemd met de Planologische Kernbeslissing (PKB) PMR. De PKB PMR (2006) is vervolgens op 20 december 2006 in werking getreden. Uitgangspunt voor de PKB zijn twee samenhangende doelstellingen:

- Versterken van de mainport Rotterdam door het ruimtetekort voor haven- en industriële activiteiten in het Rotterdamse havengebied op te lossen;
- Verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in de regio Rijnmond.

De PKB PMR (2006) geeft invulling aan deze doelstellingen door het ruimtelijk mogelijk maken van drie deelprojecten. In het Bestuursakkoord PMR en de Uitwerkingsovereenkomst per deelproject hebben de PMR-partners (het Rijk, de gemeente Rotterdam, het Havenbedrijf Rotterdam N.V., de stadsregio Rotterdam en de provincie Zuid-Holland) afspraken gemaakt over de uitvoering van de deelprojecten, in het bijzonder over de financiering, verantwoordelijkheden en risico's. Het gaat om de volgende drie deelprojecten:

- **Landaanwinning:** nieuw haven- en industrieterrein in de Noordzee (maximaal 1000 ha netto uitgeefbaar haventerrein) en de daarbij behorende natuurcompensatie. De PKB biedt voor de natuurcompensatie mogelijkheden voor een zeereservaat¹ (ca. 31.250 ha), een duingebied (maximaal 100 ha) en een zeereep (maximaal 23 ha)²;

¹ Om de naam beter te laten aansluiten bij de maatregelen is ervoor gekozen het zeereservaat als 'bodembeschermingsgebied' aan te duiden.

² De PKB PMR (2006) geeft meer ruimtelijke mogelijkheden voor natuurcompensatie dan bij de voorbereiding van de besluiten over de landaanwinning nodig bleek. Het gaat om een kleiner oppervlak van het bodembeschermingsgebied (momenteel wordt uitgegaan van circa 25.000 ha), een beperkter noodzaak voor duincompensatie (momenteel circa 35 ha) en om het geheel laten vervallen van de zeereep.

- 750 ha natuur- en recreatiegebied: nieuw natuur- en recreatiegebied op Midden-IJsselmonde (600 ha) en aan de Noordrand van Rotterdam (150 ha). Tevens is voorzien in een verbinding voor langzaam verkeer tussen Midden-IJsselmonde en Rotterdam-Zuid;
- Bestaand Rotterdams Gebied (BRG): een serie projecten in het bestaande havengebied, waarmee impulsen worden gegeven aan het oplossen van het ruimtetekort voor havenactiviteiten (200 ha ruimtewinst), het verbeteren van de milieukwaliteit, het aanbod en de kwaliteit van natuur- en recreatiegebied en aan de ruimtelijke kwaliteit van de regio Rotterdam.

1.3.2 *Sturingsfilosofie van het Rijk*

De betrokkenheid van de rijksoverheid bij PMR heeft een bijdragekarakter. Dit is een wezenlijk verschil met andere Grote Projecten (zoals bijvoorbeeld de Betuweroute en de HSL), waarbij de rijksoverheid direct opdrachtgever is. De essentie van het bijdragemodel is dat het Rijk onder strikte voorwaarden medewerking verleent, in de vorm van duidelijk omschreven en begrensde bijdragen, aan een deelproject waarvoor een andere partij eindverantwoordelijk is.

Met het bijdragemodel als vertrekpunt hebben Rijk en de uitvoerende partijen privaatrechtelijke afspraken gemaakt voor de realisatie van de PMR-projecten.

Uitgangspunten zijn:

- de verantwoordelijkheid voor de uitvoering ligt bij die partij die daar het beste toe is uitgerust;
- de risico's liggen daar waar ze het meest adequaat kunnen worden beheerst.

Op basis hiervan zijn het Bestuursakkoord (juni 2004) met per deelproject een Uitwerkingsovereenkomst (september 2005) tot stand gekomen, waarbij de verantwoordelijkheden tussen Rijk en PMR-partners als volgt zijn verdeeld:

- het *Havenbedrijf Rotterdam N.V.* is verantwoordelijk voor de aanleg van Maasvlakte 2;
- de *provincie Zuid-Holland* draagt zorg voor de ontwikkeling van 750 hectare natuur- en recreatiegebied;
- de *gemeente Rotterdam* is verantwoordelijk voor de uitvoering van het deelproject Bestaand Rotterdams Gebied;
- het *Rijk* realiseert, beheert en onderhoudt de natuurcompensatie.

Naast de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de natuurcompensatie betreft de directe verantwoordelijkheid van het Rijk voor PMR:

- het ruimtelijk faciliteren van het project door middel van de PKB en andere publiekrechtelijke instrumenten (vergunningen etc.);
- het verlenen van de rijksbijdragen;
- het toetsen aan de geldende voorwaarden en uitgangspunten;
- het afhandelen van het staatssteundossier in Brussel.

Bij de uitvoering van de deelprojecten ziet het Rijk toe op de naleving van de scope zoals deze is vastgelegd in de PKB, de Uitwerkingsovereenkomsten en het daarop gebaseerde toetskader. De uitvoerende partijen dragen, conform de afspraken in de Uitwerkingsovereenkomsten, de risico's die aan de uitvoering van de deelprojecten zijn verbonden.

De minister van Verkeer en Waterstaat (VenW) treedt in de uitvoeringsfase als coördinerend minister van het totale project op. Deze coördinerende verantwoordelijkheid omvat:

- de informatievoorziening en rapportages over de werkzaamheden en ontwikkelingen in het project aan de Tweede Kamer;
- het zorgen voor de interdepartementale besluitvorming over PMR;
- de coördinatie van het risicomanagement binnen het Rijk;
- zorgdragen voor integraliteit en samenhang van PMR als geheel;
- de communicatie over het project als geheel.

Op rijksniveau zijn afspraken gemaakt over de verdeling van de rijksverantwoordelijkheden:

- het ministerie van VenW is naast het coördinerende ministerie het eerstverantwoordelijk departement voor het deelproject landaanwinning en beoordeelt de deelrapportage landaanwinning en voert (in samenwerking met LNV) de natuurcompensatie uit;
- het ministerie van LNV is het eerstverantwoordelijk departement voor het deelproject 750 ha en beoordeelt de deelrapportage over de 750 ha;
- het ministerie van VROM is het eerstverantwoordelijk departement voor het deelproject BRG en beoordeelt de rapportage over BRG;
- het ministerie van EZ is verantwoordelijk voor de afhandeling van het staatssteundossier;
- het ministerie van Financiën is verantwoordelijk voor de staatsdeelneming in het aandelenkapitaal van het Havenbedrijf Rotterdam N.V.

De samenwerking tussen de departementen is in september 2005 vastgelegd in een ondertekend Samenwerkingsakkoord. Daarin zijn voor de departementen de verantwoordelijkheden geregeld met betrekking tot de deelprojecten, de rapportages en informatievoorziening en de financiën, waaronder de omgang met de rijkspost onvoorzien.

Het beleggen van de uitvoeringsverantwoordelijkheid bij andere partijen en de vaste rijksbijdrage aan de projectbudgetten begrenst het risicoprofiel van het Rijk. Deze sturingsfilosofie impliceert ook dat het Rijk beperkte mogelijkheden heeft om te sturen buiten de privaatrechtelijke afspraken (vastgelegd in het Bestuursakkoord en de Uitwerkingsovereenkomsten) en buiten de eisen die zijn vastgelegd in de PKB PMR (2006). Tevens is het Rijk in grote mate afhankelijk van andere partijen voor de informatieverstrekking, zoals ook blijkt uit deze voortgangsrapportage. De verantwoordelijkheid voor de inhoudelijke informatie ligt in belangrijke mate bij de hiervoor genoemde uitvoerende partijen.

2 Stand van zaken deelprojecten

In dit hoofdstuk wordt per deelproject de stand van zaken gegeven. In de rapportages van de uitvoerende partijen, welke als bijlagen zijn toegevoegd, wordt uitgebreid ingegaan op het betreffende deelproject. Deze rapportages zijn beoordeeld door de vakdepartementen. De bevindingen zijn door de vakdepartementen teruggekoppeld aan de uitvoerende partijen en waar nodig verwerkt.

2.1 Deelproject Landaanwinning (inclusief natuurcompensatie)

2.1.1 *Algemeen*

Het doel van de landaanwinning is het realiseren van maximaal 1000 ha netto uitgeefbaar deepsea gebonden haventerrein. Dit is bestemd voor bedrijven die veel ruimte nodig hebben en die aan diep zeewater moeten liggen. Het gaat daarbij met name om grootschalige container op- en overslag en de bijbehorende distributie. Daarnaast biedt de landaanwinning ruimte voor grootschalige deepsea gebonden chemische industrie. Het Havenbedrijf Rotterdam N.V. is verantwoordelijk voor de realisatie en exploitatie van de landaanwinning.

De PKB PMR (2006) en de Strategische Milieubeoordeling / Passende Beoordeling Landaanwinning laten zien dat de landaanwinning kan leiden tot het aantasten van de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden Voordelta en Voornes Duin. De PKB bevat voorwaarden voor mitigatie en biedt ruimtelijke mogelijkheden voor compensatie voor resterende effecten. Het gaat om de ruimtelijke mogelijkheden voor een bodembeschermingsgebied en de daarin gelegen rustgebieden (tezamen voorheen zeereservaat genoemd), duincompensatie en de aanleg van een zeereep. De juridische basis voor de compensatie ligt in de Natuurbeschermingswet en de daarop gebaseerde besluiten. Het bodembeschermingsgebied en de rustgebieden moesten juridisch zijn ingesteld en de duincompensatie moest uitvoeringsgereed zijn, alvorens gestart kon worden met de realisatie van de landaanwinning. Het Rijk realiseert de beide natuurcompensatieprojecten. Het Rijk heeft vanuit de Uitwerkingsovereenkomst een inspanningsverplichting voor tijdige realisatie van de natuurcompensatie.

2.1.2 *Uitvoering aanleg Maasvlakte 2*

Op 1 september 2008 is gestart met de uitvoering van de aanleg van Maasvlakte 2. De uitvoering van de aanleg verliep in de rapportageperiode volgens het Havenbedrijf Rotterdam nog steeds conform de planning. Op de peildatum (30 juni 2010) was meer dan de helft van het benodigde zand voor de aanleg eerste fase van Maasvlakte 2 aangebracht. Het zandwerk voor de buitencontour is nagenoeg gereed. In april 2010 is gestart met het steenwerk van de buitencontour (harde zeewering). De werkzaamheden voor de kademuren van RWG en APMT zijn respectievelijk in februari en juni 2010 gestart.

Er heeft, met instemming van het Rijk, een optimalisatie van het ontwerp van de harde zeewering plaatsgevonden. De verwachting is dat dit nieuwe ontwerp tot

lagere onderhoudskosten zal leiden. Daarnaast zijn de aanlegkosten van dit ontwerp lager en heeft het ontwerp een duurzamer karakter.

In de Yangtzehaven is in de verslagperiode een aantal werkzaamheden uitgevoerd. De leidingenpassage onder de Yangtzehaven is door de meeste leidingeigenaren in gebruik genomen. De laatste eigenaar verwacht in augustus ook gereed te zijn, waarna het doorsteken van de Yangtzehaven mogelijk is. Dit laatste staat gepland voor 2012. Verder is in maart de verplaatsing van de aanlegsteiger van de fast ferry Hoek van Holland afgerond, waarmee de verbreding van de Yangtzehaven aan de zuidzijde is afgerond.

Daarnaast is gewerkt aan een aantal infrastructurele projecten op Maasvlakte 2. Er heeft een aanbesteding en gunning plaatsgevonden voor een design & constructiecontract voor de ontsluiting van Distripark Maasvlakte. De aannemer is inmiddels van start gegaan. Voor de aansluiting van Maasvlakte 1 en 2 zijn voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd voor het spoor- en wegenwerk.

Alle besluiten die nodig zijn voor de aanleg van Maasvlakte 2 zijn hiermee onherroepelijk.

Overige ontwikkelingen

Er zijn geen scopewijzigingen gemeld.

2.1.3 *Natuurcompensatie Maasvlakte 2*

De natuurcompensatie is nagenoeg afgerond en ontwikkelt zich daarmee conform planning.

Algemeen

De aanleg en het gebruik van Maasvlakte 2 leiden tot verlies van zeenatuur en kan leiden tot een kwaliteitsverlies van de omliggende duinen.

Het verlies van zeenatuur vloeit voort uit de aanleg van Maasvlakte 2 in de Voordelta. De Voordelta is een natuurgebied dat is aangewezen als Natura 2000-gebied, waardoor er een bescherming geldt voor leefgebieden en soorten die kenmerkend zijn voor het betreffende gebied. Omdat de aanleg van Maasvlakte 2 significante effecten op beschermde natuur kan veroorzaken, is hiervoor compensatie verplicht op grond van de Natuurbeschermingswet 1998. Deze compensatie op zee wordt bereikt met het bodembeschermingsgebied en drie rustgebieden, die zijn ingesteld met Toegangsbeperkingsbesluiten.

Het gebruik van Maasvlakte 2 kan verlies van oppervlakte en kwaliteit van het duinenlandschap bij Voorne tot gevolg hebben, als gevolg van zure depositie door emissies. Dit kwaliteitsverlies wordt gecompenseerd door de aanleg van een nieuw duingebied van 35 hectare langs de Delflandse kust.

Bodembeschermingsgebied en rustgebieden

Het bodembeschermingsgebied en de drie daarbinnen gelegen rustgebieden dienen mede voor de compensatie van de effecten van de aanleg en aanwezigheid van Maasvlakte 2. Daarnaast dienen deze drie rustgebieden deels ook ter bescherming en ontwikkeling van Natura 2000. Ter bescherming en ontwikkeling van Natura

2000 worden daarnaast nog twee andere rustgebieden ingesteld; deze twee rustgebieden maken geen deel uit van de natuurcompensatie voor Maasvlakte 2.

In het Aanwijzingsbesluit (A-besluit) voor de Voordelta zijn de begrenzing en de Natura 2000 doelstellingen opgenomen. Tevens wordt daarin toegelicht hoe de Natuurcompensatie voor Maasvlakte 2 wordt geëffectueerd. De toegangsbeperkingsbesluiten regelen de instelling van het bodembeschermingsgebied en de rustgebieden binnen het bodembeschermingsgebied. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft in november 2008 uitspraak gedaan over de A-besluiten met betrekking tot de Voordelta en de twee verwante duingebieden (Voornes Duin en Duinen van Goeree & Kwade Hoek). Hiermee zijn de A-besluiten voor de relevante onderdelen van de aanleg van Maasvlakte 2 onherroepelijk geworden.

De toegangsbeperkingsbesluiten regelen de beperking van de toegang tot het bodembeschermingsgebied en de rustgebieden. Deze besluiten zijn inmiddels van kracht. In juni 2008 zijn de toegangsbeperkingsbesluiten na notificatie door de Europese Commissie door de Minister van LNV ingesteld. De hoorzitting in het kader van de behandeling van het bezwaarschrift tegen de toegangsbeperkingsbesluiten heeft op 26 augustus 2008 plaatsgevonden en op 23 september 2008 heeft de minister van LNV het besluit op bezwaar genomen; hierbij zijn de besluiten geheel in stand gebleven. Tegen het besluit op bezwaar is vervolgens beroep ingediend. Dit beroep is bij uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State op 21 juli 2010 ongegrond verklaard en daarmee zijn de toegangsbeperkingsbesluiten onherroepelijk geworden.

Duinen van Delfland

In de zesde voortgangsrapportage is gemeld dat op 28 mei 2009 de uitvoering van de duincompensatie is opgeleverd. Het gebied is afgesloten voor het publiek om de natuur zich te kunnen laten ontwikkelen; het proces van instuiven is sindsdien in volle gang en wordt gevolgd middels monitoring. Het gebied is niet toegankelijk voor het publiek en kan alleen via de strandslagen worden gepasseerd. Het Monitoring- & Evaluatieprogramma (MEP) voor de duincompensatie is in de verslagperiode aanbesteed en gegund. Uitvoering van dit MEP start in de volgende verslagperiode.

In de vorige voortgangsrapportage is gemeld dat het basisduin ten zuiden en ten noorden van slag Vlugtenburg twee meter lager is aangelegd om er zeker van te zijn dat het instuiven goed op gang kan komen. Daardoor kon het duin nog niet worden ingeplant met helm. Op advies van de begeleidingscommissie is in de verslagperiode besloten het basisduin voorlopig niet aan te passen en in 2010 ook geen helm te laten planten door de aannemer.

Vlaktbij de duincompensatie zijn strandhuisjes geplaatst. Alhoewel deze buiten het gebied van de duincompensatie staan, zou het mogelijk kunnen zijn dat de aanwezigheid van deze strandhuisjes invloed heeft op het uiteindelijk te bereiken habitatype binnen de duincompensatie. Er wordt onderzocht of de strandhuisjes invloed op de natuurontwikkeling hebben. Daarnaast is een onderzoek gestart naar de mogelijkheden voor een juridisch zwaardere vorm van bescherming van het aangelegde gebied.

Beheerplan Voordelta

Het Beheerplan Voordelta regelt het beheer van de Voordelta in het kader van Natura 2000. Rijkswaterstaat heeft het Beheerplan samen met de provincies Zeeland en Zuid-Holland opgesteld. Het Beheerplan vloeit voort uit de verplichtingen van de Natuurbeschermingswet 1998. Het Beheerplan bevat de achtergrondinformatie en de omschrijving van de beheermaatregelen in het kader van Natura2000 én van de natuurcompensatie voor Maasvlakte 2. In juni 2008 is het Beheerplan Voordelta vastgesteld en op 21 juli 2008 is het plan bekendgemaakt. Middels de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State op 16 december 2009 is het Beheerplan Voordelta sinds eind 2009 onherroepelijk.

Overige ontwikkelingen

Er zijn geen scopewijzigingen gemeld.

2.1.4

Luchtkwaliteit

In het Bestemmingsplan Maasvlakte 2 is een aantal maatregelen op het gebied van luchtkwaliteit opgenomen. Deze maatregelen bestaan uit bron- en overdrachtmaatregelen en zijn er op gericht verslechtering van luchtkwaliteit boven de daarvoor geldende grenswaarden vanwege Maasvlakte 2 te compenseren. Om te verzekeren dat de maatregelen daadwerkelijk en tijdig worden genomen is de Overeenkomst luchtkwaliteit Maasvlakte 2 gesloten tussen het ministerie van VenW, het ministerie van VROM, de gemeente Rotterdam, het Havenbedrijf Rotterdam en de Havenmeester van Rotterdam. De maatregelen in de Overeenkomst luchtkwaliteit Maasvlakte 2 hebben betrekking op:

- Schone motoren binnenvaart (verbod; hoger havengeld; VERS-regeling)
- Snelheidsreductie binnenvaart
- Milieuzone voor vrachtwagens
- Schermen bij tunnelmonden.

Schone motoren binnenvaart

Sinds 1 maart 2010 is de nieuwe havenbeheersverordening van kracht waarin een verbod is opgenomen voor schepen die niet zijn voorzien van emissiearme motoren om na 1 januari 2025 de haven aan te doen.

De Overeenkomst voorziet ook in de verhoging van het havengeld voor relatief vuile schepen, waarbij het extra geld zou toevloeien naar de VERS-regeling. Zoals in de vorige voortgangsrapportage reeds is gemeld, is vanwege juridische bezwaren tegen deze maatregel een alternatief ontwikkeld: het binnenhavengeld voor relatief vuile schepen wordt verhoogd vanaf 2012, en deze extra inkomsten worden ter beschikking gesteld aan het Expertise- en InnovatieCentrum Binnenvaart (EICB). Om het verlies aan opbrengst van 2010 en 2011 te compenseren stelt HbR in beide jaren 250.000 euro beschikbaar aan het EICB.

Uit de evaluatie van de lopende Stimuleringsregeling dieselmotoren voor binnenvaartschepen (VERS-regeling) van het ministerie van VROM, is gebleken dat de effectiviteit van de huidige regeling niet hoog is. De bestaande regeling is met 1 jaar verlengd tot eind 2010 om daarmee tijd te verkrijgen een haalbare en zinvolle voortzetting te ontwikkelen. In de verslagperiode is Agentschap NL een onderzoek gestart naar verbetervoorstellen dan wel alternatieven voor de VERS-regeling.

Snelheidsreductie binnenvaart

In de verslagperiode heeft het Havenbedrijf een verkeersbesluit voorbereid om, met ingang van 1 januari 2013, de maximumsnelheid voor de binnenvaart op enkele

trajecten in het Rijnmondgebied te beperken. Binnenvaartschepen zullen dan gemiddeld 20% langzamer varen dan in een situatie zonder beperking. Om redenen van nautische veiligheid zijn enkele uitzonderingen gemaakt. Het formele verkeersbesluit is genomen door de (Rijks)havenmeester, namens het College van B&W van Rotterdam en de Minister van Verkeer en Waterstaat. Op 27 juli 2010 is het verkeersbesluit gepubliceerd. Het besluit staat nog open voor bezwaar en beroep.

Milieuzone vrachtwagens

De overeenkomst voorziet in het instellen van een milieuzone voor vrachtverkeer op de Maasvlakte 1 en 2. Vanaf 1 januari 2013 zijn alleen vrachtauto's welkom die voldoen aan de Euro V emissienorm. Vanaf 1 januari 2016 krijgen alleen vrachtauto's toegang die voldoen aan de Euro VI emissienorm. Op de ontwerpverkeersbesluiten van de Gemeente Rotterdam zijn door de brancheorganisaties Transport en Logistiek Nederland, Ondernemingsorganisatie voor Logistiek en Transport (EVO) en Koninklijk Nederland Vervoer onderling afgestemde zienswijzen ingebracht. Op 9 maart 2010 heeft het College van gemeente Rotterdam de verkeersbesluiten genomen. Begin mei zijn afspraken gemaakt tussen de gemeente Rotterdam, Havenbedrijf Rotterdam N.V. en de transportsector over het onderzoeken van een plan voor nieuwe toegangseisen. Genoemde brancheorganisaties hebben hun beroepen tegen de verkeersbesluiten ingetrokken. Hiermee is het betreffende risico in belangrijke mate gemitigeerd. Wel zijn nog twee andere, nagenoeg gelijklopende, beroepen – ingediend door Uphus Transport en de Vereniging van Transportondernemingen (Vertron) – aanhangig bij de rechtbank Rotterdam. Inhoudelijke behandeling van de beroepen vindt naar verwachting plaats in het laatste kwartaal van 2010.

Schermen bij tunnelmonden

De Overeenkomst gaat uit van plaatsing van luchtschermen uiterlijk in 2020 bij de Botlektunnel (A15), de Thomassentunnel (A15) en de Beneluxtunnel (A4). De schermen langs de A15 zijn onderdeel van het Tracébesluit A15 Maasvlakte – Vaanplein. Op dit besluit d.d. 1 maart 2010 zijn 5 beroepen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State binnengekomen die geen van alle betrekking hebben op de luchtschermen. Dit jaar wordt de gunning afgerond en begin 2011 starten de werkzaamheden. Daarmee loopt dit deel van het project op schema.

De voorbereiding voor plaatsing van de schermen langs de A4 start na 2015.

Aanpassing overeenkomst luchtkwaliteit

De Overeenkomst voorziet in de mogelijkheid om aanpassingen door te voeren in het maatregelenpakket. De maatregelen voor de binnenvaart (hoger havengeld en stimuleringsregeling) komen niet strikt volgens de Overeenkomst tot uitvoering. De milieuzone voor vrachtwagens kan –na uitvoering van daartoe benodigd onderzoek– mogelijk verandering ondergaan. De betrokken partijen zullen de formele aanpassingen van de Overeenkomst doorvoeren op het moment dat duidelijkheid bestaat over de aard van de wijzigingen en nadat de Effectprognose 2010 is uitgevoerd. Ook deze Effectprognose kan leiden tot aanpassingen van maatregelen. Overigens leveren deze (mogelijke) wijzigingen naar verwachting geen risico op voor de vergunningverlening aan bedrijven op Maasvlakte 2.

2.1.5 Borgen van samenhang en reduceren van complexiteit vervolgpcedures
De voortgang in de besluitvorming en daarmee het onherroepelijk worden van besluiten en vergunningen brengt met zich mee dat het aantal nog lopende procedures voor (het gebruik van) de landaanwinning sterk is afgenomen. Dat neemt niet weg dat de PMR-partners (de ministeries van VenW, VROM en LNV, provincie Zuid-Holland, gemeente Rotterdam, Havenbedrijf Rotterdam N.V. en de Stadsregio Rotterdam) bij de behandeling van de nog resterende procedures alert zijn op het behoud van samenhang en het beperken van de complexiteit. In de verslagperiode is op verschillende niveaus de voortgang van de verschillende deelprojecten en de verschillende PMR-procedures besproken.

2.1.6 Nadeelcompensatie
Eind juni 2008 is de Schaderegeling Tweede Maasvlakte in de Staatscourant bekendgemaakt en met terugwerkende kracht per 1 januari 2008 in werking getreden. Deze Schaderegeling beoogt alle verzoeken om vergoeding van planschade of nadeelcompensatie die verband houden met de aanleg van Maasvlakte 2 procedureel te coördineren door het inschakelen van één schadebeoordelingscommissie. Deze wijze van coördinatie is gewenst doordat bij de aanleg van Maasvlakte 2 verschillende bestuursorganen betrokken zijn met verschillende potentieel schadeveroorzakende besluiten. De regeling is ondertekend door de ministers van VenW en LNV, het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland en de colleges van B&W van de gemeenten Rotterdam en Westvoorne.
De regeling is opgezet binnen de bestaande bepalingen voor schadevergoeding in de toepasselijke regelingen, waaronder de Regeling Nadeelcompensatie Verkeer en Waterstaat 1999. De Schaderegeling biedt voor benadeelde partijen het voordeel dat zij kunnen volstaan met het indienen van één verzoek bij één instantie als gevolg van PMR-besluiten in het kader van de landaanwinning en bijbehorende natuurcompensatie. Hierop volgt vervolgens één advies, ook indien schade aan verschillende bevoegde gezagen is toe te rekenen. De schadebeoordelingscommissie adviseert eveneens over een verdeling van de schade per oorzaak. De leden van de schadebeoordelingscommissie zijn door de minister van VenW benoemd.

In de vorige verslagperiode is de zogenaamde 'back-office' die de afhandeling van schadeverzoeken zal organiseren en coördineren van start gegaan. In de verslagperiode is gewerkt aan het verder vormgeven en optimaliseren van de invulling van de back-office. Op dit moment zijn er twee schadeverzoeken in behandeling.

2.1.7 Stimuleringsregeling
De minister van VenW heeft in oktober 2006 een bedrag van 12 miljoen euro toegezegd om de kansen van de Voordelta, waar de natuurcompensatie voor de aanleg van de Tweede Maasvlakte wordt gerealiseerd, maximaal te benutten. Hiertoe wordt voor de Voordelta 9 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de sector recreatie en toerisme en 3 miljoen euro voor de sector visserij.

De provincies Zeeland en Zuid-Holland hebben in de zomer van 2008 ieder een 'Tijdelijke Verordening Stimulering Voordelta' voor de sector recreatie en toerisme vastgesteld. Voor de provincie Zuid-Holland was het budget van de

regeling in de vorige verslagperiode reeds uitgeput. De provincie Zeeland heeft van 15 februari 2010 tot 14 april 2010 de laatste tender opengesteld; het budget van de provincie Zeeland is nu ook uitgeput.

In de 'Overeenkomst Duurzame Voordelta' is overeengekomen dat de 3 miljoen euro stimuleringsgelden voor de visserijsector ten goede zullen komen aan de verduurzaming van de visserij in de Voordelta. De uitwerking hiervan vindt in overleg met de ministeries van LNV en VenW, het Havenbedrijf, het Productschap Vis en de provincies Zuid-Holland en Zeeland plaats. Deze stimuleringsgelden worden voor de Voordelta via as 4 van het Europees Visserij Fonds besteed. In de vorige verslagperiode is de regeling voor de provincie Zeeland vastgesteld. Vanaf 1 januari 2010 tot 31 januari 2010 konden projectaanvragen worden ingediend. De provincie Zuid-Holland heeft in de verslagperiode de regeling verder uitgewerkt en vastgesteld. Vanaf 1 juli 2010 kunnen projectaanvragen worden ingediend.

2.2 **Deelproject 750 hectare natuur- en recreatiegebied**

Het deelproject 750 ha wordt uitgevoerd door de provincie Zuid-Holland, de gemeente Rotterdam en de stadsregio Rotterdam, onder coördinatie van de provincie Zuid-Holland. Het deelproject omvat drie natuur- en recreatiegebieden (Buytenland, Schiezone en Vlinderstrik) en de aanleg van een zogenaamde Groene Verbinding tussen Midden-IJsselmonde en Zuid-Rotterdam.

2.2.1 *Landschapspark Buytenland op Midden-IJsselmonde (600 ha)*

In de verslagperiode heeft de gemeente Albrandswaard het bestemmingsplan Buytenland vastgesteld en heeft de Provincie Zuid-Holland gewerkt aan een inpassingsplan.

Op 12 november 2009 heeft het college van B&W van de gemeente Albrandswaard het ontwerpbestemmingsplan Buytenland, met daarin een uitwerkingsplicht, ter inzage gelegd. De uitwerkingsplicht omvat circa 150 ha waarvoor nog geen eenduidige natuurbestemming is vastgesteld. In een door het College van B&W van Albrandswaard vast te stellen Uitwerkingsplan dient deze keuze – in de vorm van natuurkokers of natte natuur- alsnog te worden gemaakt.

Op 23 december 2009 was de sluitingsdatum van de terinzagelegging. Na de sluitingsdatum is de gemeente gestart met het verwerken van de reacties van de 320 insprekers. Ook een aantal PMR-partners heeft een zienswijze ingediend: het Rijk (ministerie van VROM, LNV en VenW), gemeente Rotterdam en de provincie Zuid-Holland. Deze PMR-partners verzochten de gemeente om geen uitwerkingsplicht op te nemen vanwege het risico van vertraging. Op 13 januari 2010 heeft de gemeente Albrandswaard de provincie Zuid-Holland gemeld dat vanwege de omvang en de complexiteit van de inspraakreacties het niet haalbaar is het bestemmingsplan voor de gemeenteraadsverkiezingen vast te stellen. Op 26 april 2010 heeft de gemeenteraad unaniem het bestemmingsplan met uitwerkingsplicht vastgesteld. Daarbij heeft ook een naamswijziging van het gebied plaatsgevonden: Landschapspark Buytenland heet nu Het Buitenland van Rhoon.

Het voornemen van het college van B&W om in het ontwerpbestemmingsplan voor 150 ha een uitwerkingsplicht op te nemen was voor Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland reden om op 3 november 2009 een principebesluit tot het opstellen van een

provinciaal inpassingsplan te nemen. De provincie meldt dat Gedeputeerde Staten de uitwerkingsplicht om verschillende redenen een ondermijning van de voortgang van het planproces vinden (extra planprocedure, geen basis voor onteigening met uitstraling naar het hele plangebied, onzekerheid voor betrokkenen). Op 2 december 2009 heeft de provinciale Statencommissie Ruimte en Wonen besloten het voorstel van Gedeputeerde Staten tot een inpassingsplan nog niet te volgen en de gemeente eerst de ruimte te geven om uiterlijk eind februari 2010 een bestemmingsplan met een eventuele uitwerkingsplicht vast te stellen en daarop volgend uiterlijk in juni 2010 het uitwerkingsplan vast te stellen. Daarnaast werd besloten dat de Statencommissie de voortgang van het bestemmingsplantraject op 10 februari 2010 opnieuw zou bespreken. Op 10 februari 2010 heeft de Statencommissie besloten de optie tot een inpassingsplan open te willen houden. Op 24 februari 2010 hebben Provinciale Staten daarom unaniem de Startnotitie Inpassingsplan Buitenland van Rhooen aangenomen. Dit plan fungeert als terugvaloptie voor het eerder genoemde op te stellen Uitwerkingsplan.

Na vaststelling van het bestemmingsplan hebben gemeente Albrandswaard en provincie Zuid-Holland bestuurlijk afspraken gemaakt over de verdere aanpak ten aanzien van de uitwerkingsplicht. Vanaf juli 2010 is onder leiding van een onafhankelijk voorzitter (de heer Heijkoop) gestart met het opstellen van een advies dat de basis zal worden van het door de gemeente op te stellen Uitwerkingsplan. De heer Heijkoop zal samen met beoogde beheerders en de agrariërs die belangstelling hebben voor een toekomstige rol in het beheer van het natuurgebied een advies opstellen met een integrale visie voor de inrichting en het beheer van het betreffende gebied. De gemeente zal het ontwerp Uitwerkingsplan opstellen conform dit advies. De planning van provincie en gemeente is erop gericht dat het ontwerp uiterlijk 12 november 2010 ter visie wordt gelegd en vaststelling van het Uitwerkingsplan uiterlijk 18 februari 2011 plaatsvindt. Indien deze planning wordt gehaald is het in procedure brengen van een provinciaal inpassingsplan volgens de provincie Zuid-Holland niet aan de orde.

Ten aanzien van de grondverwerving is de inzet van de Provincie Zuid-Holland gericht op het minnelijk verwerven van gronden. In de verslagperiode zijn de gesprekken met agrariërs en grondeigenaren voortgezet. In drie gevallen heeft dit geleid tot een definitieve overeenkomst van circa 10 hectare. Met de 17 hectare die de provincie al in bezit had heeft de provincie nu 27 hectare in eigendom. Voor 4 hectare zijn concept-overeenkomsten gesloten en voor 7,5 ha is een contract in voorbereiding. De grondverwerving past volgens de provincie binnen de in het Uitvoeringsprogramma 750 ha opgenomen planning en afspraken.

In de verslagperiode heeft de provincie met verschillende partijen verder gewerkt aan een visie op de inrichting en het toekomstige beheer van het gebied. In januari 2010 heeft de Stuurgroep Buitenland de institutionele beheerders benoemd als 'preferred suppliers' en een beheernotitie vastgesteld die de basis vormt voor het proces richting een inrichting- en beheerplan. De provincie en drie beoogde beheerders hebben het voornemen om in het derde kwartaal 2010 een intentieverklaring te ondertekenen over het beheer van het gebied. Volgens de provincie moet dit resulteren in een schetsontwerp voor het inrichtings- en beheerplan in mei 2011. Vaststelling van het definitieve ontwerp van het inrichting- en beheerplan is gepland voor februari 2013. De provincie streeft ernaar in 2013 te beginnen met de gefaseerde inrichting van het Buitenland van Rhooen.

Evenals in de vorige voortgangsrapportage geeft de provincie aan dat voor het Buitenland van Rhoon de grondprijs hoger is dan aanvankelijk verwacht werd, maar dat de verwachting nog steeds is dat het project uitvoerbaar is binnen het beschikbare budget.

2.2.2 *Schiezone (50 ha)*

Op 18 februari 2010 heeft de gemeenteraad van Rotterdam het bestemmingsplan Schiezone vastgesteld. Daarna is de beroepsprocedure van start gegaan; er zijn vier beroepsschriften ingediend.

Het concept inrichtings- en beheerplan dat in de vorige verslagperiode is opgesteld is in september 2009 met bewoners en belanghebbenden besproken. De opmerkingen van bewoners en belanghebbenden zijn in het definitieve plan verwerkt. In de verslagperiode is het plan aan bewoners, belanghebbenden en bedrijven gepresenteerd.

In voortgangsrapportage 6 is gemeld dat de gemeente Rotterdam begin 2009 reeds circa 80% van de gronden in bezit had en dat de verwachting was dat eind 2009 de resterende gronden verworven konden worden. In voortgangsrapportage 7 gaf de provincie Zuid-Holland aan dat vanwege het benodigde maatwerk voor de verwerving van de gronden deze tegen het einde van 2010 kan plaatsvinden. De provincie verwacht nog steeds dat de gronden eind 2010 verworven kunnen worden. Daarmee is er in de verslagperiode geen nieuwe vertraging in de grondverwerving opgelopen. Volgens de provincie is de ontwikkeling van Schiezone financieel uitvoerbaar.

Volgens de provincie Zuid-Holland zijn er in de verslagperiode geen wijzigingen opgetreden ten opzichte van de in de voorgaande voortgangsrapportage gepresenteerde planning.

De voortgang van Schiezone past volgens de provincie binnen de afspraken van de UWO en het Uitvoeringsprogramma 750 ha.

2.2.3 *Vlinderstrik: Schiebroekse en Zuidpolder (100 ha)*

Het ontwerpbestemmingsplan Vlinderstrik heeft van 13 november tot en met 24 december 2009 ter inzage gelegen. Daarna is, in de verslagperiode, begonnen met het verwerken van de zienswijzen. In de vorige voortgangsrapportage werd gemeld dat de planning erop gericht was het bestemmingsplan Vlinderstrik in het tweede kwartaal van 2010 vast te stellen. In deze planning is volgens de provincie een vertraging van ongeveer zes maanden opgetreden; de planning voor vaststelling van het bestemmingsplan Vlinderstrik gaat nu uit van het derde kwartaal 2010. De reden van de vertraging is dat gemeente Rotterdam een fauna-effectonderzoek laat uitvoeren naar de vogelaantrekkende werking van het gebied en de mogelijk consequenties daarvan voor de luchtvaartveiligheid van Rotterdam The Hague Airport.

Voor het beheer zijn er nog geen verdere afspraken gemaakt. De voorbereidingen voor het aanbesteden van het beheer zijn in gang gezet.

In de vorige voortgangsrapportage is aangegeven dat de gemeente Rotterdam circa 70% van de gronden in het PKB-zoekgebied in bezit heeft en dat daarnaast nog van diverse eigenaren gronden moeten worden aangekocht. In de verslagperiode is overeenstemming bereikt over de aankoop van circa 25 ha grond.

Volgens de provincie is de ontwikkeling van Vlinderstrik financieel uitvoerbaar.

Volgens de provincie Zuid-Holland past de voortgang, ondanks de vertraging van zes maanden, binnen de afspraken van de Uitwerkingsovereenkomst 750 ha en het Uitvoeringsprogramma 750 ha.

2.2.4 *Groene verbinding*

In december 2009 is het definitieve ontwerp van de Groene Verbinding aan de stadsregio Rotterdam opgeleverd. Dit ontwerp is door de stadsregio voor instemming voorgelegd aan de meest betrokken partijen. Na instemming van deze partijen heeft de stadsregio in juni 2010 het definitieve ontwerp vastgesteld; dit betekent een vertraging van drie maanden ten opzichte van de planning zoals deze in de zevende voortgangsrapportage gemeld werd. De planning van de start van de uitvoering blijft ongewijzigd ten opzichte van de voorgaande voortgangsrapportage en wordt begin 2011 verwacht. Ook de planning van de oplevering blijft ongewijzigd; deze staat gepland voor eind 2012. De planning is volgens de provincie conform de planning van het Uitvoeringsprogramma 750 ha.

De realisatie, het beheer en onderhoud van de Groene Verbinding is volgens de provincie binnen het taakstellend budget uitvoerbaar.

2.2.5 *Overige ontwikkelingen*

Er zijn geen scopewijzigingen gemeld.

2.3 **Deelproject Bestaand Rotterdams Gebied**

De gemeente Rotterdam voert het deelproject BRG uit. BRG bestaat uit twee soorten projecten: leefbaarheidsprojecten en intensiveringsprojecten. In de zevende voortgangsrapportage is gemeld dat de intensiveringsopgave gerealiseerd is zodat niet meer over de voortgang gerapporteerd zal worden. Naast de provincie Zuid-Holland en de Stadsregio Rotterdam levert het Rijk een bijdrage aan de leefbaarheidsprojecten.

2.3.1 *De leefbaarheidsprojecten*

Het BRG-programma bestaat uit vijf projecten en vijf deelprogramma's, die weer diverse projecten omvatten. Het merendeel van de projecten en deelprogramma's kent een voorspoedige ontwikkeling.

De stand van zaken van de vijf leefbaarheidsprojecten is als volgt:

- Warmtebedrijf (planvorming)
- Calandspoorbrug (afgerond)
- Landtong Rozenburg (in uitvoering)

- Oostvoornse Meer (afgerond)
- Stadspark Duinvallei (voorbereiding, gestaakt)

In de derde voortgangsrapportage is gemeld dat het deelproject Warmtebedrijf vertraging had opgelopen vanwege onaanvaardbare kosten van de uitkoppeling van warmte. Sindsdien is gewerkt aan een doorstart van het Warmtebedrijf. In het voorjaar 2009 is de definitieve businesscase voor de doorstart van het Warmtebedrijf afgerond en vastgesteld. Op basis van deze businesscase zou de financiering worden aangetrokken en de uitvoering worden voorbereid. In de verslagperiode is een NV opgericht waar de gemeente en EON beiden voor 50% deelnemen. De distributie van restwarmte naar gebruikers wordt uitgevoerd door Nuon. Op 1 juli is het Exploitatiebedrijf opgericht en zijn de exploitatieovereenkomsten overgedragen aan het Exploitatiebedrijf. Aanvang van de warmtelevering staat gepland voor medio 2012.

In de vijfde voortgangsrapportage is gemeld dat voor Landtong Rozenburg een tekort in de financiering bestond van 3,4 miljoen euro. Als gevolg van meevallers in de aanbesteding voor de inrichting en een wijziging in het ontwerp van het evenemententerrein resteert in de verslagperiode nog een tekort van circa 0,4 miljoen euro.

Ten aanzien van het Stadspark Duinvallei hebben er in de verslagperiode geen ontwikkelingen plaatsgevonden. In eerdere voortgangsrapportages werd al gemeld dat de voorbereidingswerkzaamheden voor het Stadspark Duinvallei zijn gestaakt. De gemeente Rotterdam heeft, met instemming van het Bestuurlijk Overleg ROM-Rijnmond (BOR) er in het verleden voor gekozen om een groot deel van het budget van het Stadspark Duinvallei over te hevelen naar een ander leefbaarheidsproject. Gezien het verminderd budget is de uitvoering van het oorspronkelijk uitvoeringsplan voor Duinvallei niet meer haalbaar. Inmiddels heeft Hoek van Holland een vervangend projectvoorstel ingediend dat nog in beraad is.

De vijf deelprogramma's bevatten meerdere projecten, welke zich in diverse stadia van voortgang bevinden:

- Kenniscentrum Geluid (uitvoering)
- Stille Wegdekken (planvorming)
- Geluidsschermen (voorbereiding)
- Rivierparken (voorbereiding, planvorming en uitvoering)
- Gebiedsgerichte benadering (voorbereiding, planvorming en uitvoering)

In 2008 heeft een heroriëntering plaatsgevonden op de projecten uit het deelprogramma Kennis Centrum Geluid, omdat diverse projecten uit het deelprogramma achterhaald waren. In de verslagperiode is gewerkt aan de uitvoering van een aantal projecten (proefproject ARBO-signalering containerkranen, optimalisatie geluidsreductie vrachtwagens, stil wegdek voor vrachtverkeer en walstream) en is gewerkt aan de voorbereiding van een aantal projecten (milieuzones stille voertuigen en hybride equipment).

Voor het deelprogramma Stille Wegdekken en Rivierparken is ten opzichte van de voorgaande voortgangsrapportage geen significante voortgang te melden.

Voor het deelprogramma Geluidsschermen is het geluidsonderzoek voor het project Geluidsscherm Gordelweg afgerond.

Binnen het deelprogramma Gebiedsgerichte Benadering is voor het project herinrichting gemeentelijk duinterrein in Westvoorne een inrichtingsplan opgesteld. Voor Hoogvliet-Ruigeplaatsbos is in april een uitvoeringsstrategie en –planning opgesteld. Over de andere projecten binnen Gebiedsgerichte Benadering is ten opzichte van de voorgaande voortgangsrapportage geen significante voortgang te melden.

2.3.2 *Overige ontwikkelingen*

Er zijn door de gemeente Rotterdam geen scopewijzigingen gemeld. Waar sprake is van verschuivingen of wijzigingen in onderliggende projecten leidt dit niet tot scopewijzigingen voor BRG. Ook met de aangepaste invulling kunnen de overeengekomen doelstellingen worden gehaald.

3 Stand van zaken deelprojectoverstijgende onderwerpen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de onderwerpen die niet specifiek bij één partij liggen of niet gekoppeld zijn aan één van de deelprojecten.

3.1 **Borging samenhang van de PKB-doelen: nu en in de toekomst**

Elk van de drie deelprojecten kent een eigen uitvoeringsdynamiek. Om te voorkomen dat deze dynamiek per deelproject het evenwicht in de dubbele doelstelling van de PKB PMR in de weg komt te staan, heeft de Tweede Kamer aangedrongen op een stevige regie van het Rijk.

De PMR-partners spannen zich in om de gewenste samenhang aan te brengen bij de (voorbereiding van de) realisatie van de deelprojecten. Naast de in paragraaf 1.3.5 genoemde afstemming tussen partijen onder leiding van het ministerie van VenW, benoemt de PKB de mogelijkheid om bij eventuele knelpunten in de voortgang doorzetkracht uit te oefenen via bestuurlijke aanwijzingen, de Rijksprojectenprocedure of anderszins.

De voortgang van de verschillende deelprojecten geeft op dit moment geen aanleiding om te constateren dat een of meer deelprojecten achterblijven als gevolg van een te beperkte medewerking van de betrokken bestuursorganen. Echter, de voortgang van het deelproject 750 ha ten opzichte van de andere deelprojecten is in die zin opvallend dat dit deelproject zich nog in de besluitvormingsfase bevindt; de andere deelprojecten bevinden zich in de uitvoeringsfase. De planning van het deelproject 750 ha past volgens de provincie Zuid-Holland binnen de afspraken van de UWO en het Uitvoeringsprogramma PMR/750 ha.

3.2 **Tafel van Borging**

De Tafel van Borging, welke bestaat uit de ondertekenaars van het convenant Visie & Vertrouwen³, bewaakt de voortgang en samenhang van de deelprojecten tijdens de uitvoering. Deze is erop gericht om de uitvoering van PMR-afspraken voor de langere termijn te concretiseren en een effectief en transparant proces te creëren om met de maatschappelijke partijen de voortgang en samenhang van projecten te bewaken.

In oktober 2009 heeft onder voorzitterschap van mevrouw Sybilla Dekker de startbijeenkomst van de Tafel van Borging plaatsgevonden; in juli 2010 heeft de tweede bijeenkomst plaatsgevonden. De Tafel van Borging zal onder meer geïnformeerd worden aan de hand van een zogenoemde Integrale Rapportage. Eind 2010 zal de eerste Integrale Rapportage aan de Tafel van Borging worden aangeboden en besproken.

³ De ondertekenaars van Visie & Vertrouwen zijn: Milieufederatie Zuid-Holland, Natuurmonumenten, Zuid-Hollands Landschap, Duin&Behoud, Deltalinqs, VNO-NCW, Stadsregio Rotterdam, Gemeente Rotterdam, Provincie Zuid-Holland, Ministerie van VROM, Ministerie van LNV en Ministerie van VenW.

3.3 **Maatschappelijk Overleg en Bestuurlijk Overleg Voordelta**

Naast de Tafel van Borging bestaat ook het Bestuurlijk Overleg Voordelta (BOV) en het Maatschappelijk Overleg Voordelta (MOV). Het BOV en MOV zijn gericht op het gebruik van de Voordelta en hebben een belangrijke rol vervuld bij de opstelling van het Natura 2000 Beheerplan Voordelta. Doel van deze overleggen is een balans te vinden tussen de verschillende gebruiksfuncties. Ten behoeve van het beheerplan betekende dit een pakket maatregelen dat voldoet aan de juridische eisen voor instandhouding en natuurcompensatie en dat daarnaast voldoende evenwicht biedt tussen ecologische en economische belangen. In het bestuurlijk overleg, waarin provincies, waterschappen, gemeenten en rijksoverheid vertegenwoordigd zijn, is de inhoud het proces en de vervolgpcedures met betrekking tot het Beheerplan Voordelta aan de orde geweest.

Aan het Maatschappelijk overleg nemen vertegenwoordigers deel van de recreatiesector, natuurorganisaties en (visserij)bedrijfsleven. De maatschappelijke partijen hebben hun kennis van het gebied ingebracht en zo bijgedragen aan het benutten van kansen voor zowel ecologie als economie.

Deze overleggen blijven ook tijdens de uitvoering bestaan om bij zowel het Beheerplan Voordelta als het monitorings- en evaluatieprogramma de bestuurlijke en maatschappelijke betrokkenheid te waarborgen.

3.4 **Monitorings- en Evaluatieprogramma's**

Voor PMR is een groot aantal besluiten genomen waarvoor een monitorings- en/of evaluatieverplichting geldt. Het gaat om de evaluatie van de PKB PMR (2006) en de monitorings- en evaluatieprogramma's (MEP's) in het kader van de vergunningen en ruimtelijke besluiten en de daaraan ten grondslag liggende milieu-effectrapporten. In de MEP's wordt gekeken of de daadwerkelijke effecten van de uitvoering overeenkomen met in de MER-en en de Passende Beoordeling voorspelde effecten. De bevoegde gezagen gebruiken de resultaten van de uitgevoerde evaluatie om te bepalen of ze hun besluiten eventueel moeten bijstellen.

In de verslagperiode is verder gewerkt aan de Monitorings- en Evaluatieprogramma's (MEP's) voor de diverse aspecten van de deelprojecten. De metingen op grond van het MEP Aanleg zijn eind 2008 van start gegaan. In periodieke voortgangsverslagen wordt het bevoegd gezag hierover geïnformeerd. Er zijn tot nu toe geen bijzonderheden te melden.

In de verslagperiode is, in het kader van het MEP Natuurcompensatie Voordelta, het eerste jaarrapport met de metingen uit 2009 opgesteld; er zijn geen bijzonderheden te melden over de inhoud van dit jaarrapport. Aangezien dit de eerste reeks metingen betreft kan er in concluderende zin nog niets worden gezegd.

Het MEP Duincompensatie is in de vorige verslagperiode vastgesteld door het Bevoegd Gezag, inclusief het bijbehorend Plan van Aanpak voor de metingen. In deze verslagperiode is de openbare aanbesteding afgerond met de gunning van het werk. In de volgende verslagperiode zullen de activiteiten starten. Er is gewerkt aan het MEP Bestemming. De verwachting is dat het MEP Bestemming in de loop van 2010 zal worden vastgesteld, waarna de nulmetingen kunnen starten. Deze metingen zullen tot 2013 worden uitgevoerd als naar verwachting Maasvlakte 2 in gebruik wordt genomen.

3.5

AMvB Ruimte

In de vorige Voortgangsrapportages is de AMvB Ruimte aangekondigd. In deze AMvB zijn ter juridische bestendiging en borging van het rijksbeleid twee clusters van besluiten uit de PKB PMR (2006) opgenomen: over landaanwinning en de daarbij behorende natuurcompensatie en over het deelproject 750 ha natuur- en recreatiegebied. Deze clusters in de AMvB Ruimte beogen geen andere inhoud te hebben dan de PKB PMR (2006). De AMvB is voor advies aan de Raad van State voorgelegd. Wanneer het besluit in werking treedt is thans nog niet bekend.

4 Projectbeheersing

Dit hoofdstuk gaat over de ontwikkelingen bij het Rijk ten aanzien van de planning, de scope, de financiën, de rijksrisico's en de borging van de afspraken en de kwaliteit.

De projectbeheersing is gericht op het tijdig realiseren van het totale project met de gewenste kwaliteit binnen de vastgestelde scope en met de beschikbare financiële middelen. Het hanteren van het bijdragemodel betekent evenwel dat het Rijk geen directe sturing uitoefent bij de daadwerkelijke uitvoering van de deelprojecten, behoudens de natuurcompensatie.

Gegeven de afgesproken risico- en verantwoordelijkheidsverdeling met de uitvoerende partijen, beperkt de voortgangsrapportage zich tot de verantwoordelijkheden van het Rijk. De uitvoerende partijen hebben de verantwoordelijkheid om aan het Rijk aan te tonen dat de realisatie van de deelprojecten volgens een beheerst proces verloopt binnen de afspraken ten aanzien van tijd, scope, geld en kwaliteit.

In de paragrafen 4.1, 4.2 en 4.3 wordt ingegaan op de onderdelen planning, scope en financiën. In paragraaf 4.4 wordt ingegaan op de geïdentificeerde onzekerheden (rijksrisico's) binnen het project en in paragraaf 4.5 wordt uiteengezet hoe de kwaliteitsborging bij het Rijk is vormgegeven.

4.1 Planning

Het overall beeld van de planning laat zien dat het project PMR zich voorspoedig ontwikkelt.

De uitvoering van de aanleg verloopt volgens het Havenbedrijf Rotterdam nog steeds conform planning; de uitvoeringsplanning is volgens HbR in de verslagperiode niet gewijzigd. Alle voor de aanleg van Maasvlakte 2 benodigde besluiten zijn onherroepelijk.

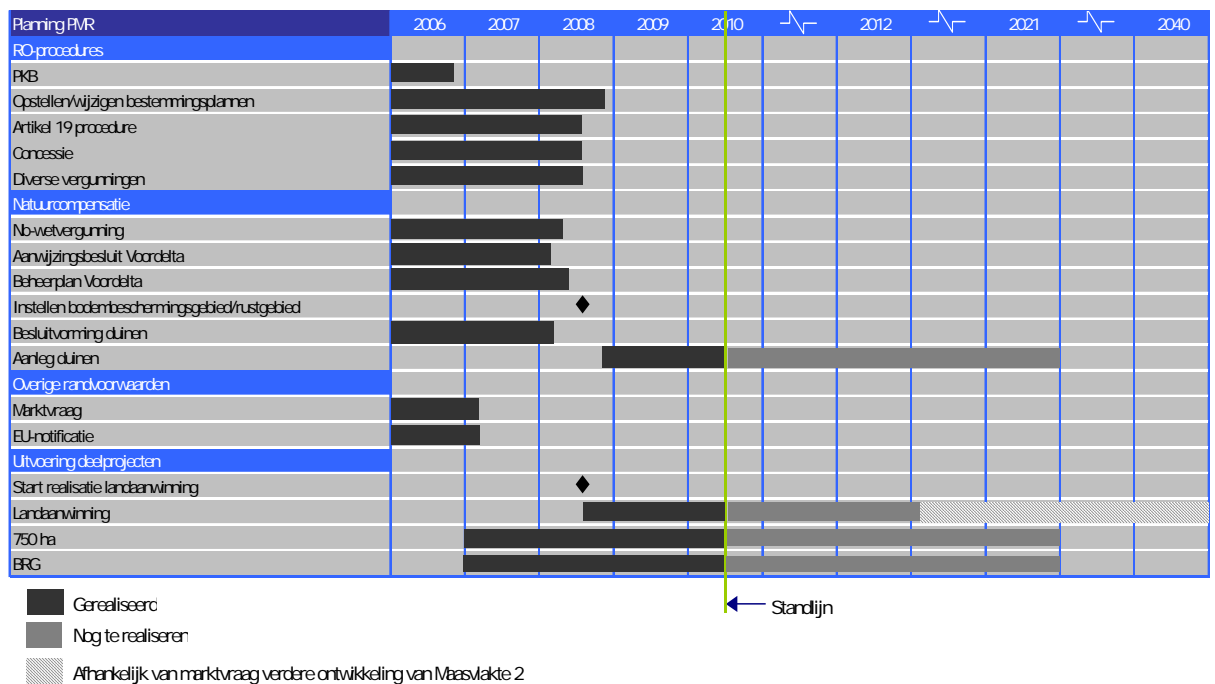
De Natuurcompensatie is nagenoeg afgerond. In de eerste helft 2009 is de uitvoering van de duincompensatie opgeleverd. Het gebied is afgesloten zodat de natuur de ruimte krijgt om zich te ontwikkelen. Ook de besluitvorming van de Natuurcompensatie verloopt voorspoedig. Middels de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State op 21 juli 2010 zijn de toegangsbeperkingsbesluiten onherroepelijk geworden. Het Beheerplan Voordelta was in de voorgaande verslagperiode al onherroepelijk. Hiermee ontwikkelt het deelproject Natuurcompensatie zich volgens planning.

Het deelproject 750 ha natuur- en recreatiegebied bevindt zich nog in de besluitvormingsfase; in de verslagperiode zijn belangrijke stappen gezet in de verschillende ruimtelijke procedures. In de verslagperiode hebben Vlinderstrik en de Groene Verbinding een vertraging van respectievelijk zes en drie maanden opgelopen ten opzichte van de vorige voortgangsrapportage. Het bestemmingsplan Vlinderstrik zou de eerste helft van 2010 worden vastgesteld; vaststelling wordt nu derde kwartaal 2010 verwacht. De vertraging bij de Groene Verbinding wordt

veroorzaakt door een latere oplevering van het definitieve ontwerp van de Groene Verbinding. De planning ten aanzien van de start van de uitvoering en de oplevering blijft volgens de provincie ongewijzigd. Het bestemmingsplan Buitenland van Rhoon is in april 2010 met uitwerkingsplicht vastgesteld. Vaststelling van het uitwerkingsplan staat gepland voor februari 2011. Het bestemmingsplan Schiezone is op 18 februari 2010 vastgesteld in plaats van eind 2009.

De voortgang van de 750 ha natuur- en recreatiegebied past volgens de provincie Zuid-Holland echter binnen de afspraken in PKB PMR, de Uitwerkingsovereenkomst 750 ha en het Uitvoeringsprogramma 750 ha. Vooralsnog is daarom de verwachting van de provincie Zuid-Holland dat er geen gevolgen voor de eindplanning zullen optreden.

Ook het deelproject BRG kent een voorspoedige voortgang. In de vorige verslagperiode is de intensiveringsopgave gerealiseerd. Een deel van de leefbaarheidsprojecten is al afgerond en veel projecten bevinden zich in de uitvoering.

Verbreding A15 Maasvlakte-Vaanplein

Voor de bereikbaarheid van het havengebied van Rotterdam is de geplande verbreding van de A15 op het stuk Maasvlakte-Vaanplein van belang. Het verbreden van de A15 tussen Maasvlakte en Vaanplein voorziet in extra capaciteit om de autonome groei van het wegverkeer, waaronder de groei als gevolg van Maasvlakte 2, op te vangen. De verbreding van de A15 maakt onderdeel uit van het programma Randstad Urgent.

Op 30 juni 2009 is gestart met de inspraak op het ontwerp Tracébesluit A15 Maasvlakte-Vaanplein.

Op 1 maart 2010 is het Tracébesluit door de minister van VenW vastgesteld. Op het tracébesluit zijn vijf beroepen bij de Raad van State ingediend. Na beoordeling van

de beroepen is besloten om de reeds gestarte aanbestedingsprocedure te continueren zodat, conform de vigerende planning, eind 2015 de nieuwe infrastructuur voor het verkeer beschikbaar kan zijn.

4.2 Scope

Hierbij gaat het om scopemutaties voor het Rijk, dus om eventuele afwijkingen van hetgeen is afgesproken in de PKB, het toetskader en de Uitwerkingsovereenkomsten.

De uitvoerende partijen hebben geen scopewijzigingen gemeld.

4.3 Financiën

In deze paragraaf worden verschillende dimensies van het Rijksbudget geschetst. Er wordt ingegaan op de ontwikkeling van het budget en van de post onvoorzien en op de omvang van de aangegane verplichtingen, de verrichte kasuitgaven en de ontvangsten.

4.3.1 Projectbudget

In tabel 1 is het Rijksbudget, gespecificeerd naar de onderscheiden deelprojecten en begrotingshoofdstukken, weergegeven.

Tabel 1 Totaal Rijksbudget per departement en per begrotingshoofdstuk, inclusief mutaties (bedragen in miljoen euro)

Begrotingsartikel	Deelproject	Rijksbudget PKB/ Basisrapportage p.p. 2005	Wijzigingen voorgaande perioden	Wijzigingen in verslag- periode	Totaal Rijks- budget p.p. 2010
FES-gerelateerd					
IF 16.01	Landaanwinning	637,3	69,6	13,8	720,7
IF 16.01	BTW Landaanwinning	121,1	10,2	2,6	133,9
IF 16.01	Natuurcompensatie (incl. BTW) **	99,3	7,5	5,7	112,5
IF 16.01	Aanpassing landzijdige infra	318,4	-318,4		0,0
Totaal FES-gerelateerd		1.176,1	-231,1	22,1	967,1
Gerelateerd aan departementale begrotingen					
IF 16.01	VenW: Uitvoeringsorganisatie ***	25,0	0,7	-1,3	24,4
IF 16.01	VenW: 750ha	29,7	0,6		30,3
IF 16.01	VenW: Groene Verbinding	28,7	2,2	0,3	31,2
Hfd XI, art. 5	VROM: BRG leefbaarheid	34,0	2,6	0,5	37,1
HFD XIV, art. 23.12	LNV: 750ha	89,1	7,1	1,7	97,9
Totaal gerelateerd aan departementale begrotingen		206,5	13,2	1,2	220,9
Totaal Rijksbijdrage excl. Onvoorzien		1.382,6	-217,9	23,3	1.188,0
IF 16.01	Onvoorzien *	100,9	8,2	2,2	111,3
Totaal Rijksbudget		1.483,5	-209,7	25,5	1.299,3

* Dit bedrag is thans nog gedeeltelijk gereserveerd in het FES.

** Op het budget van het deelproject Natuurcompensatie heeft een technische mutatie plaats gehad: met name in de begrotingsadministratie is een bedrag van thans € 4,2 miljoen toegevoegd aan het uitgavenbudget voor een aantal in verband met de natuurcompensatie nog te realiseren ontvangsten. Voorts is een technische correctie van € 0,6 miljoen doorgevoerd om het budget weer aan te laten sluiten op het in de begroting opgenomen bedrag. Om reden van administratieve vereenvoudiging zijn voorts de producten Natuurcompensatie en BTW Natuurcompensatie begrotingstechnisch tot één product samengevoegd.

*** Op het budget Uitvoeringsorganisatie is een technische correctie doorgevoerd: abusievelijk waren enige budgetaanpassingen nog niet verwerkt. Met deze technische correctie is het budget weer volledig gelijk aan het in de begroting opgenomen bedrag.

4.3.2 *Mutatieoverzicht Rijksbudget*

Tabel 2 bevat een overzicht van alle budgetmutaties tot nu toe.

Dit mutatieoverzicht bevat conform de afspraken in de Uitwerkingsovereenkomsten uitsluitend die mutaties die een relatie hebben met de verantwoordelijkheid van het Rijk. Dit uitgangspunt impliceert dat alle mutaties, die onder de exclusieve verantwoordelijkheid van de uitvoerende partijen vallen, buiten beschouwing zijn gelaten.

Tabel 2 Mutatieoverzicht Rijksbudget (bedragen in miljoen euro)				
	Bedrag	Gecommuniceerd met de TK	Prijspeil	Bron
	p.p. 2005			
Rijksbijdrage p.p. 2005 conform PKB/Basisrapportage	1.483,5	1.483,5	2005	Basisrapportage
Scopewijzigingen	0,0	0,0		
Technische mutaties				
Prijscompensatie				
prijspeelaanpassingen 2006	0,0	29,4	2006	VGR-1
prijspeelaanpassingen 2007	0,0	30,2	2007	VGR-2
prijspeelaanpassingen 2008	0,0	29,4	2008	VGR-4
prijspeelaanpassingen 2009	0,0	29,9	2009	VGR-6
prijspeelaanpassingen 2010	0,0	22,0	2010	VGR-8
Saldo prijspeelaanpassingen	0,0	140,9		
Overige technische aanpassingen				
Technische aanpassing budget Uitvoeringsorganisatie		-1,3	2010	VGR-8
Technische correctie mede in verband met desaldering van Ontvangsten Nat		4,8	2011	VGR-8
Saldo overige technische aanpassingen		3,5		
Saldo technische aanpassingen		144,4		
Overige aanpassingen				
Ontvangsten en budgettoevoeging ingevolge afspraken artikel 4.7 van de Uitvoeringsovereenkomst Landaanwinning	0,0	16,0	2008	VGR-5
Bijdrage Aanpassing landzijdige infra in de vorm van een budgetoverheveling		-344,6	2009	VGR-7
Totaal aanpassingen	0,0	-184,2		
Totaal verplichtingen- en uitgavenbudget	1.483,5	1.299,3		

Met de uitvoerende partijen is in het Bestuursakkoord en de Uitwerkingsovereenkomsten een vaste indexering voor prijspeilmutaties afgesproken. Deze is gelijk aan 2% op jaarbasis. Ieder jaar wordt in de Voortgangsrapportage per 1 juli deze overeengekomen prijscompensatie over het betreffende kalenderjaar verwerkt. De dekking van overeengekomen prijspeilaanpassing van 2% heeft plaats binnen het FES danwel in geval van de deelproducten Groene verbinding, 750 ha en BRG binnen de betreffende departementale begrotingshoofdstukken.

De enige uitzondering op deze prijscompensatiesystematiek met een vaste indexering van 2% op jaarbasis betreft het deelbudget Uitvoeringsorganisatie. Hierop is in principe de index Bruto Overheids Investerings (IBOI) van toepassing. Hierop kunnen kortingen plaats hebben.

In het mutatie-overzicht zijn ook de technische correcties op de deelbudgetten Uitvoeringsorganisatie en Natuurcompensatie (zie paragraaf 4.3.1) verwerkt.

4.3.3 *Ontwikkeling post Onvoorzien*

In het Rijksbudget is een post Onvoorzien opgenomen ten behoeve van de uitvoering van het project. Deze post bedraagt € 111,3 mln (p.p. 2010; € 100,9 mln in p.p. 2005).

In de verslagperiode is niet gebleken van ontwikkelingen of aanwijzingen op grond waarvan zou kunnen worden geconcludeerd dat de post Onvoorzien ontoereikend is.

4.3.4 *Aangegane verplichtingen*

Met uitzondering van de deelprojecten Groene Verbinding en 750 ha heeft in de verslagperiode geen verhoging plaats gehad van de in de administratie vastgelegde verplichtingen met het overeengekomen indexpercentage van 2% over het nog niet betaalde gedeelte om de aangegane verplichtingen op het niveau van prijspeil 2010 te brengen.

Ter zake van de onder VenW ressorterende producten Uitvoeringsorganisatie en Natuurcompensatie, die veel individuele verplichtingen bevatten, zijn de verplichtingen niet in één keer voor het gehele budget vastgelegd. Deze producten bevatten uitsluitend individuele verplichtingen. Deze worden pas vastgelegd, zodra er een individuele verplichting voor een concrete opdracht wordt aangegaan.

Tabel 3 geeft de Rijksverplichtingen per deelproject en per departement weer. Het percentage van het Rijksbudget dat per 30 juni 2010 is verplicht, bedraagt 86,7%.

Tabel 3 Aangegane verplichtingen Rijksbudget (bedragen in miljoen euro)					
Artikel begroting	Deelproject	Totaal vorige perioden	Deze periode		Totaal verplicht
			Nieuw aangegane verplichtingen	Negatieve verplichtingen *)	
FES-gerelateerd					
IF 16.01	Landaanwinning	706,3			706,3
IF 16.01	BTW Landaanwinning	131,1			131,1
IF 16.01	Natuurcompensatie (incl. BTW)	78,1	0,1	0,0	78,2
IF 16.01	Aanpassing Landzijdige Infrastructuur x)	0,0			0,0
Totaal FES-gerelateerd		915,5	0,1	0,0	915,6
Gerelateerd aan departementale begrotingen					
IF 16.01	VenW: Uitvoeringsorganisatie	15,3	0,0	-0,1	15,2
IF 16.01	VenW 750 ha	30,3			30,3
IF 16.01	VenW: Groene Verbinding	30,9	0,2		31,1
Hfd XI, art. 5	VROM: BRG leefbaarheid	36,6			36,6
HFD XIV, art. 23.12	LNV 750 ha **)	96,2	1,7		97,9
Totaal gerelateerd aan departementale begrotingen		209,3	1,9	-0,1	211,1
Totaal Verplicht excl. Onvoorzien		1124,8	2,0	-0,1	1.126,7
IF 16.01	Onvoorzien	0			0,0
Totaal verplichtingen		1124,8	2,0	-0,1	1.126,7

*) Negatieve bijstellingen zijn een gevolg van een niet volledige benutting van de contractsom ter zake van een aangegane verplichting, bij voorbeeld omdat minder van de betreffende dienst wordt afgenomen dan gecontracteerd of omdat het opgeleverde product goedkoper is gebleken dan de oorspronkelijke contractsom.

**) LNV heeft als eerstverantwoordelijk departement, mede namens EZ en VROM, een gezamenlijke verplichting vastgelegd voor het deelproject 750 ha. In tabel 3 is het bedrag van deze verplichting in prijspeil 2010 opgenomen. LNV is deze verplichting in 2006 aangegaan voor een bedrag van € 104,8 mln. Dit bedrag is ook in de Jaarverantwoording 2006 van LNV opgenomen. Genoemd bedrag is gelijk aan de som van de gezamenlijke jaarbedragen van EZ, VROM en LNV, geïndexeerd naar het jaar waarin de betreffende jaartranche zal worden betaald. Omdat deze systematiek van prijspeilaanpassingen afwijkt van de door de overige departementen gehanteerde systematiek, wordt het verplichtingenbedrag in elke Voortgangsrapportage herberekend conform de door de overige departementen gehanteerde systematiek van prijspeilaanpassingen. In p.p. 2010 bedraagt de aangegane verplichting € 97,9 mln (zie ook tabel 1).

4.3.5 Kasritme

Per 30 juni 2010 is 14,7% van het Rijksbudget tot betaling gekomen. Tabel 4 bevat het overzicht van de kasuitgaven van het Rijk.

Tabel 4 Overzicht kasuitgaven Rijksbudget (bedragen in miljoen euro)

Begrotingsartikel	Deelproject	Totaal vorige perioden	Deze periode	Totaal gerealiseerd
FES-gerelateerd				
IF 16.01	Landaanwinning	16,0		16,0
IF 16.01	BTW Landaanwinning			0,0
IF 16.01	Natuurcompensatie (incl. BTW)	61,1	3,8	64,9
IF 16.01	Aanpassing Landzijdige infra	0,0		0,0
Totaal FES-gerelateerd		77,1	3,8	80,9
Gerelateerd aan departementale begrotingen				
IF 16.01	VenW: Uitvoeringsorganisatie	15,3	0,0	15,3
IF 16.01	VenW 750 ha	30,3		30,3
IF 16.01	VenW: Groene Verbinding	15,4	7,9	23,3
Hfd XI, art. 5	VROM: BRG leefbaarheid	9,6		9,6
HFD XIV, art. 23.12	LNV: 750ha	24,9	6,6	31,5
Totaal gerelateerd aan departementale begrotingen		95,5	14,5	110,0
Totaal gerealiseerd excl. Onvoorzien		172,6	18,3	190,9
IF 16.01	Onvoorzien			
Totaal gerealiseerd		172,6	18,3	190,9

4.3.6 Ontvangsten

In de onderhavige verslagperiode zijn geen ontvangsten gerealiseerd.

Tabel 5 Overzicht ontvangsten Rijksbudget (bedragen in miljoen euro)

Begrotingsartikel	Deelproject	Totaal vorige perioden	Deze periode	Totaal gerealiseerd
FES-gerelateerd				
IF 16.01	Landaanwinning	16,0		16,0
IF 16.01	BTW Landaanwinning			
IF 16.01	Natuurcompensatie (incl. BTW)			
IF 16.01	Aanpassing Landzijdige infra			
Totaal FES-gerelateerd		16,0	0,0	16,0
Gerelateerd aan departementale begrotingen				
IF 16.01	VenW: Uitvoeringsorganisatie			
IF 16.01	VenW 750 ha			
IF 16.01	VenW: Groene Verbinding			
Hfd XI, art. 5	VROM: BRG leefbaarheid			
HFD XIV, art. 23.12	LNV: 750ha			
Totaal gerelateerd aan departementale begrotingen		0,0	0,0	0,0
Totaal gerealiseerd excl. Onvoorzien		16,0	0,0	16,0
IF 16.01	Onvoorzien			
Totaal gerealiseerd		16,0	0,0	16,0

4.4 Rijksrisico's

4.4.1 *Het risicomanagement*

In deze paragraaf wordt ingegaan op de belangrijkste geïdentificeerde risico's met betrekking tot de doelen en taken van het Rijk bij de realisatie van PMR.

De keuze hoe met de risico's (onzekerheid = kans x gevolg) wordt omgegaan (accepteren, beheersen of overdragen) wordt bepaald door de omvang van die risico's. De beheersstrategie is erop gericht de kans op het optreden van een risico en/of de gevolgen ervan te verlagen tot een acceptabel niveau. Het Rijk onderhoudt een risicolijst en rapporteert de belangrijkste rijksrisico's.

De uitvoerende partijen hebben elk voor hun deelproject een eigen risicoprofiel. Zij managen dit risicoprofiel zelf. Hierover wordt in deze rapportage niet gerapporteerd, tenzij het betreffende risico samenvalt met of kan leiden tot een gevolg voor het Rijk.

4.4.2 *De belangrijkste risico's*

Het risicoprofiel is sterk gedaald: de uitvoering van de landaanwinning is van start gegaan en vordert gestaag, de uitvoering van de natuurcompensatie is opgeleverd en de intensiveringsopgave van BRG is gerealiseerd. Hieronder volgen de drie belangrijkste risico's met per risico de getroffen beheersmaatregel.

Het risico 'tijdige natuurcompensatie' is afgevoerd. De duincompensatie is in de eerste helft van 2009 opgeleverd en de toegangsbeperkingsbesluiten zijn in juli 2010 onherroepelijk geworden.

Borgen van samenhang PKB-doelstellingen

PMR bestaat uit een balans tussen economie en leefbaarheid (de dubbele doelstelling), die is vertaald in een drietal deelprojecten: landaanwinning met verplichte natuurcompensatie, 750 ha natuur- en recreatiegebied en leefbaarheids- en intensiveringsprojecten in Bestaand Rotterdams Gebied (BRG). In de PKB PMR is opgenomen dat het kabinet de onderlinge samenhang van de projecten wil waarborgen. Elk deelproject heeft een eigen uitvoeringsdynamiek, waardoor de deelprojecten mogelijk niet tegelijkertijd worden gerealiseerd. De PMR partners zullen bevorderen dat alle deelprojecten binnen hun eigen planning worden gerealiseerd.

Beheersmaatregel: Op dit moment is er geen aanleiding om de intensiteit van de coördinatie te wijzigen. De deelprojecten verlopen vrijwel volgens schema. De landaanwinning met de bijbehorende natuurcompensatie is in uitvoering; alle besluiten zijn onherroepelijk. Grote delen van BRG zijn in uitvoering en de intensiveringsopgave is gerealiseerd. Vanuit de samenhang binnen PMR richt de aandacht zich in toenemende mate op de besluitvorming van de 750 ha natuur- en recreatiegebied. Het bestemmingsplan Schiezone is vastgesteld. In de tweede helft 2010 zullen stappen worden gezet voor Buijtenland van Rhoon en Vlinderstrik. Met

het besluit om de PKB PMR in de AMvB ruimte op te nemen wordt de doorzetkracht van de PKB onder de nieuwe Wro gewaarborgd.

Tijdige ontsluiting Maasvlakte 2

Voor de bereikbaarheid van Maasvlakte 2 per weg bestaat het risico dat er geen tijdige ontsluiting van Maasvlakte 2 tot stand komt.

Beheersmaatregel: Het verbreden van de A15 tussen Maasvlakte en Vaanplein voorziet in extra capaciteit om de autonome groei van het wegverkeer, waaronder de groei als gevolg van Maasvlakte 2, op te vangen. De verbreding van de A15 maakt onderdeel uit van het programma Randstad Urgent. Daarnaast is binnen Rijkswaterstaat een coördinator aangewezen die het aanspreekpunt is voor de PMR-zaken binnen Rijkswaterstaat en vanuit deze rol de ontwikkelingen die PMR aangaan binnen Rijkswaterstaat nauwlettend volgt. In maart 2010 is het Tracébesluit genomen. Conform de vigerende planning is alles erop gericht om eind 2015 de nieuwe infrastructuur voor het verkeer beschikbaar te hebben. Daarnaast hebben Rijk en regio in het Bestuurlijk Overleg MIRT Zuidvleugel gesproken over een Nieuwe Westelijke Oeververbinding (NWO). Deze NWO is bedoeld om de bereikbaarheid op de Beneluxcorridor (A4 Beneluxtunnel) te verbeteren. Op dit moment wordt de benodigde beslisinformatie vergaard ten behoeve van het verkrijgen van een Bestuurlijke Voorkeursrichting.

Uitvoering binnen de kaders

Bij de uitvoering van de deelprojecten zal moeten blijken of deze plaatsvindt binnen de kaders van de genomen besluiten en of de projecten al dan niet voldoen aan de vooraf gestelde doelen.

Beheersmaatregel: Binnen elk besluit zijn voorwaarden gesteld aan monitoring en evaluatie. De programma's die daarvoor worden ingesteld leveren inzicht op in de uitvoering en de effecten daarvan. Elk bevoegd gezag krijgt daarmee de informatie die nodig is om zeker te stellen dat de uitvoering plaatsvindt overeenkomstig de genomen besluiten en bijdraagt aan de afgesproken doelen. In het convenant Visie en Vertrouwen zijn afspraken gemaakt om deze informatie in samenhang te bezien en te delen met de betrokken maatschappelijke partijen.

4.5 Borging van de afspraken en kwaliteit

In de verslagperiode zijn geen audits uitgevoerd.

Bijlage

Lijst van documenten

Deze lijst bevat de documenten die inzake PMR in de verslagperiode aan de Tweede Kamer zijn gestuurd:

- Kamerstuk 24961 nr. 106, *Ruimtetekort in mainport Rotterdam; Brief regering; Toezeggingen tijdens het AO PMR van 21 januari 2010*; 9 maart 2010;
- Kamerstuk 24961 nr. 106, *Ruimtetekort in mainport Rotterdam; Brief regering; Toezeggingen tijdens het AO PMR van 21 januari 2010*; 4 maart 2010;
- Kamerstuk 24691 nr. 107, *Ruimtetekort in mainport Rotterdam; Verslag van een algemeen overleg; Verslag van een algemeen overleg gehouden op 21 januari 2010, inzake Project Mainportontwikkeling Rotterdam*, 9 maart 2010;
- Kamerstuk 24691 nr. 107, *Ruimtetekort in mainport Rotterdam; Verslag van een algemeen overleg; Verslag van een algemeen overleg gehouden op 21 januari 2010, inzake Project Mainportontwikkeling Rotterdam*, 5 maart 2010;
- Kamerstuk 24691 nr. 108, *Ruimtetekort in mainport Rotterdam; Brief regering; Project Mainportontwikkeling Rotterdam: Voortgangsrapportage 7*, 7 april 2010;
- *Voortgangsrapportage 7 PMR (bijlage bij Kamerstuk 24691 nr. 108)*, 7 april 2010;
- *Rapportage periode juli t/m december (bijlage bij Kamerstuk 24691 nr. 108)*, 7 april 2010;
- *Voortgangsrapportage 7 PMR Natuurcompensatie (bijlage bij Kamerstuk 24691 nr. 108)*, 7 april 2010;
- *PMR Voortgangsrapportage 2009 Bestaand Rotterdams gebied (bijlage bij Kamerstuk 24691 nr. 108)*, 7 april 2010;
- *PMR Voortgangsrapportage 2009 Bestaand Rotterdams gebied (bijlage bij Kamerstuk 24691 nr. 108)*, 7 april 2010;

Bijlage

Afkortingenlijst

750 ha	Deelproject 750 hectare natuur- en recreatiegebied
A-besluit	Aanwijzingsbesluit Voordelta
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
BRG	Deelproject Bestaand Rotterdams Gebied
Commissie m.e.r.	Commissie van de milieueffectrapportage
DG	Directoraat-Generaal
EICB	Expertise- en Innovatiecentrum Binnenvaart
EZ	Ministerie van Economische Zaken
FES	Fonds Economische Structuurversterking
HbR	Havenbedrijf Rotterdam N.V.
HFD	Hoofdstuk
IBOI	Indexering Bruto Overheidsinvesteringen
IF	Infrafonds
LNV	Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit
MER	Milieueffectrapportage
MER Aanleg	Milieueffectrapportage mbt aanleg van Maasvlakte 2
MER Bestemming	Milieueffectrapportage mbt gebruik van Maasvlakte 2
MEP	Monitorings- en evaluatieprogramma
MV2	Maasvlakte 2
Nb-wet	Natuurbeschermingswet 1998
Nb-wetvergunning	Natuurbeschermingswetvergunning 1998
NWO	Nieuwe Westelijke Oeververbinding
PKB	Planologische Kernbeslissing
PMR	Project Mainportontwikkeling Rotterdam
p.p.	Prijspeil
UWO	Uitwerkingsovereenkomst
VenW	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
VGR	Voortgangsrapportage
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
Wro	Wet op de ruimtelijke ordening